

lin kunnan esiopetussuunnitelma 2016 kooste

1.3. Paikallisen opetussuunnitelman laatiminen ja keskeiset ratkaisut

lin kunnassa esiopetusta annetaan suomenkielellä. Tarvittaessa käytetään myös viittomakieltä.

lin kunnassa käytetään sekä päiväkotien että koulujen esiopetusryhmille yhteistä opetussuunnitelmaa.

lin kunnan esiopetussuunnitelma noudattaa Opetushallituksen Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) rakennetta ja asioiden käsittelyjärjestystä. Kuntakohtaiset osuudet kirjataan Esiopetuksen opetussuunnitelmaan punaisella.

lin kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma laaditaan Opetushallituksen Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaisesti, mutta esiopetuksen opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti vuosisuunnitelmien pohjalta. Esiopetuksen opetussuunnitelma tarkentuu ja konkretisoituu koulun lukuvuosisuunnitelmassa ja päiväkodin esiopetuksen toimintasuunnitelmassa, joista vanhemmat ja sidosryhmät saavat tietoa esiopetuspaikan kotisivuilta tai vanhempainilloista. Samalla heillä on myös mahdollisuus esittää toiveita ja vaikuttaa esiopetuksen vuosisuunnitelman sisältöön. lin kunnassa esikoulun alkaessa esioppilaat ja heidän huoltajansa täyttävät Minä esikoululainen-kaavakkeet (Eskarikello: Minä-esikoululainen), joista käy ilmi esioppilaan ja huoltajien käsitykset esioppilaan kiinnostuksen kohteista, vahvuuksista ja mahdollisista tuen tarpeista. Syyslukukauden aikana laaditaan jokaiselle esioppilaalle Henkilökohtainen esiopetussuunnitelma, joka perustuu lin kunnan esiopetuksen opetussuunnitelmaan. Henkilökohtaisen esiopetussuunnitelman laadintaan osallistuvat esioppilas, huoltaja/huoltajat ja esiopettaja. Keväällä esiopetuslukuvuoden lopussa esioppilaan esiopetussuunnitelman toteutumista arvioidaan (Eskarikello: Matkalla kouluun s.13 – KAAVAKE E).

lin kunnassa laaditaan loogisesti etenevä kasvamisen ja oppimisen polku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Sosiaali- ja terveystoimen asiantuntijat tekevät yhteistyötä Esiopetuksen opetussuunnitelman laatimisessa ja valmistelussa.

Esiopetuksen opetussuunnitelman laatimisesta ja toteuttamisesta lin kunnassa vastaavat pedagogisesti koulutetut opettajat niin päiväkodeissa kuin koulun esiopetuksessa. Mikäli koulujen lukuvuosisuunnitelmien ja päiväkotien esiopetuksen vuosisuunnitelmien arvioinnin pohjalta tulee muutostarpeita, esiopetuksen järjestäjä tekee Esiopetuksen opetussuunnitelmaan tarvittavat muutokset.

lin kunnassa esiopetusta järjestetään kouluilla esiopetuspisteissä, kunnallisissa päiväkodeissa ja yksityisissä päiväkodeissa. lin kunnan opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta tekee vuosittain päätöksen esiopetuksen järjestämispaikoista.

lin kunnassa esiopetusta järjestävillä kouluilla, kunnallisissa päiväkodeissa ja yksityisissä päiväkodeissa on yhteneväinen koulupolku esiopetuspaikasta huolimatta. Kaikissa esiopetusryhmissä käytetään Eskarikelloa, jossa on vuosisuunnitelmaan merkittynä esikouluvuoden aikana tehtävät testit ja asiakirjat.

lin kunnassa esioppilaita koskevat suunnitelmat ovat Esiopetussuunnitelma, lukuvuosisuunnitelma ja Henkilökohtainen esiopetussuunnitelma ja ESKARIKELLO. Tuen tarpeessa olevalle esioppilaalle tehdään tarvittaessa Pedagoginen arvio ja Pedagoginen selvitys.

2.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Esiopetuksen järjestäminen lissä

Esiopetusta järjestetään lin kunnassa opetus - ja varhaiskasvatuspalveluiden alaisuudessa kouluissa ja päiväkodeissa. Päiväkodeissa esiopetusta voidaan järjestää 3-6 - vuotiaiden ryhmissä tai erillisissä esiopetusryhmissä. Kouluissa esiopetusta voidaan järjestää esiopetusryhmissä tai yhdysluokkaopetuksena alkuopetusluokkien yhteydessä.

Esiopetukseen ilmoitaudutaan alkuvuodesta. Tarkemmasta ajankohdasta ilmoitetaan lehdissä ja kunnan kotisivuilla. Esiopetus noudattaa perusopetuksen työaikoja ja sen määrä on vähintään 700 tuntia vuodessa.

Esiopetuksen toteuttamisesta lissä vastaavat pedagogisesti koulutetut opettajat niin päiväkodeissa kuin koulun esiopetuksessa. Muita esiopetuksen toteuttamisen edellytyksiä ovat tarkoituksen mukaiset oppimisympäristöt sekä esiopetusta tukeva yhteistyö ja palvelut.

Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua lissä

Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää esioppilaan suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä tukemalla ja seuraamalla lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista, kognitiivista ja emotionaalista kehitystä sekä ennaltaehkäistä mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Esiopetuksen tehtävä on taata tasavertaiset mahdollisuudet oppimiseen ja koulun aloittamiseen sekä tarjota erityistä tukea niille oppilaille, jotka sitä tarvitsevat.

Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa esioppilaan tervettä itsetuntoa kohtaamalla hänet arvokkaana ja ainutlaatuisena ihmisenä. Opetus tulee ymmärtää esioppilaan kokemusmaailmasta käsin suunniteltavaksi toiminnaksi, eikä vain aikuisjohtoisena valmentautumisena kouluun. Esiopettajan tärkeä tehtävä on oppimisen ilon löytäminen. Esiopetusaika on yksi tärkeä jakso elämässä, joten oppilaan tulee saada onnistumisen kokemuksia ja kokea hyvää elämää esiopetuksen aikana. Lapsuuden ymmärtäminen sen omista lähtökohdista on kaiken perusta. Lapsuus ei ole aikuisuuteen valmentautumista, vaan esiopetus on osa elinikäistä oppimista.

Esiopetuksen tehtävä on laajentaa esioppilaan maailmankuvaa ja monipuolistaa lapsuuden toimintoja häntä motivoivalla tavalla. Sisältöalueiden avulla esioppilas tavoittaa omat mielenkiinnon kohteet ja kiinnostuksen oppimiseen. Esiopettajan tehtävä on löytää ne oppimista edistävät sisällöt, joihin esioppilas voi liittää omat kokemukset. Esiopetus auttaa häntä näkemään opiskeltavien asioiden merkityksen ja tärkeyden sekä yhteyden omaan elämään. Opettajan tehtävä on myös laajentaa esioppilaan kiinnostuksen aluetta nostamalla esiin jännittäviä ja uusia näkökulmia eri sisältöalueelta. Lapsilähtöiseen pedagogiikkaan kuuluu esioppilaan osallisuus oman toimintansa suunnittelussa ja toteutuksessa.

lin kunnan esiopetussuunnitelma rakentuu niille yhteiskunnan perusarvoille, jotka edistävät lapsen omaehtoista kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuuntuntoiseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Harjoitellessaan yhteiselämän pelisääntöjä ja niihin sitoutumista, hänen toimintansa vastuuntuntoisena yhteisön jäsenenä vahvistuu. Yhdessä kotien kanssa esiopetus ohjaa lapsia yhteisten arvojensa suuntaan. Esiopetuksen arvoperusta edistää omalla esimerkillään lapsen kasvua tasa-arvoon ja erilaisuuden hyväksymiseen, toisten kunnioittamiseen ja huomioon ottamiseen sekä luonnon vaalimiseen ja arvostamiseen.

lin kunnan kasvatuksen ja opetuksen arvopohja:

1. Tasavertaisuus
2. Oikeudenmukaisuus
3. Rehellisyys
4. Suvaitsevaisuus
5. Avoimuus

lin kunnan esiopetussuunnitelman pilarit:

1. Luovuus

- a) Toiminnallinen oppiminen ja opetus b) taito- ja taidekasvatus c) oivaltaminen

2. Lapset puheeksi

- a) koti-koulu-yhteistyö b) varhainen puutuminen c) lapsen näkökulman huomioiminen

3. Kestävä kehitys

- a) energian säästö b) kierrätys c) uusiutuvat luonnonvarat

4. Arjen turvaa

- a) liikenne ja ympäristö b) päihteet c) netti

3. Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri

3.1. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Toimintakulttuuri on yhteinen tapa toimia. Toimintakulttuuri näkyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa, ilmapiirissä sekä pedagogisissa käytännöissä ja vaikuttaa aina lasten kohtaamaan esiopetuksen laatuun. Esiopetuksessa esioppilaita ohjataan edellytysten mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Toimintakulttuuria voidaan kehittää lisäämällä yhteistyötä eri yhteisöjen ja yritysten välillä sekä lisäämällä lasten ja vanhempien osallisuutta esiopetuksen sisältöihin. Lissä hyviä yhteistyötahoja ovat mm. lin Kansalaisopisto, lin kunnan kirjasto, KulttuuriKauppila, lin Näyttämöyhdistys, seurakunta, museotoiminta, Pelastuslaitos ja eri alojen osaavat vanhemmat.

Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen kuuluvat esiopetuksen arkeen. Vastuu kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä ja esiopetusta johtavilla henkilöillä. Lissä arviointia suoritetaan sähköisellä kyselyllä huoltajille ja henkilöstölle.

Esiopetuksessa on käytössä kolmiportaisen tuen malli, jolla jokainen esioppilas saa tarvitsemansa yleisen, tehostetun tai erityisen tuen.

3.2. Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Oppimisympäristö on fyysinen, sosiaalinen ja psyykkisen ympäristön luoma kokonaisuus. Esiopetusympäristö mahdollistaa ison ryhmätoiminnan lisäksi pienryhmätoiminnan, tukiopetuksen ja yksilöllisen tuen tarvittaessa. Esiopetusryhmän aikuiset ovat kiinnostuneet myös lasten keskinäisestä vuorovaikutuksesta ja sen tukemisesta. Tilat sisällä ja ulkona tulee olla turvalliset ja lasten leikkiin ja oppimiseen soveltuvat ja muuntautuvat. Materiaalit tulee olla monipuoliset ja hyvin lasten ulottuvilla. Lähiluonto antaa lissä hyvät mahdollisuudet oppia yhdessä toisten kanssa. lin kunnan alueella on erilaisia liikuntapaikkoja ja tasa-arvoinen käyttömahdollisuus pyritään takaamaan erilaisilla järjestelyillä. Palveluista tärkein on kirjasto ja kirjastoauto. Mediataitojen opetuksessa ryhmien käytössä ovat tietokoneet, digikamerat ja tabletit. Mediavälineet saataneen lähitulevaisuudessa myös esiopetukseen.

3.3. Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheessa

Siirtymävaiheessa on tärkeä siirtää oppilashuollon kannalta keskeinen tieto siirryttäessä yksiköstä tai koulutusasteelta toiselle.

Siirtymävaiheita ovat:

- varhaiskasvatuksesta esiopetukseen
- esiopetuksesta perusopetukseen

Vanhempien kanssa käytävässä keskustelussa täytetään tiedonsiirtolomakkeet (VASU: Matkalla esikouluun ja ESKARIKELLO: Esiopetussuunnitelma+ Matkalla kouluun) ja nämä lomakkeet luovutetaan tulevalle opettajalle keväällä käytävissä keskusteluissa tai postitse. Myös vanhemmat voivat toimittaa lomakkeet opettajalle.

Keväällä järjestetään tutustuminen esikouluryhmään, tiloihin, henkilökuntaan ja toimintatapoihin. Syksyllä vanhemmat kutsutaan vanhempainiltaan, vanhempainvartiin/esiopetussuunnitelman palaveriin. Huoltajien kanssa keskustellaan esioppilaan kasvun ja oppimisen etenemisestä. Lisäksi järjestetään vuoden aikana eri teemoihin liittyviä juhlia. Käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään henkilöstön yhteistyössä. Huoltajilta saatu palaute otetaan kehittämisessä huomioon. Vastuu yhteistyöstä on aina ammattihenkilöillä.

4 luku

MONIPUOLISET TYÖTAVAT

Esioppilaan mielipidettä kuunnellaan, kysellään ja haastatellaan. Esioppilas otetaan mukaan aktiivisesti toiminnan suunnitteluun, ja miettimään työskentelyn tavoitteita. Työskentelyn jälkeen esioppilas arvioi yhdessä kasvattajan kanssa oppimistaan ja oppimisprosessia.

Leikille on annettava tilaa esiopetuksessa. Leikissä esioppilas voi harjoitella opittuja taitoja käytännössä, mielikuvituksen ja vuoropuhelun kautta. Esioppilas voi leikkiessään käsitellä omia tunteitaan, esim. surun kohdatessa tai ilon hetkissä. Esiopetuksessa tulee huomioida, että oppimisympäristössä on riittävästi erilaisia leikkiin ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havaintoja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa. Esiopetuksessa lissä on käytössä erilaiset oppimispelit. Oppimiseen panostus näkyy esiopetukseenkin hankittavissa lpadeissa ja tableteissa. Henkilökuntaa koulutetaan näiden käyttöönotossa ja ohjelmien hallinnassa. Esiopetusvuoden aikana dokumentoidaan eri menetelmillä esiopetuksen toimintaa.

Onnistumisen kokemuksilla ja kannustavalla palautteella tuetaan esioppilaan myönteisen itsetunnon kehittymistä. Tavoitteena on, että esioppilaiden halu kokeilla ja opetella vahvistuu ja heille syntyy luottamus siihen, että he pystyvät oppimaan uutta. Työtapoja kehitetään yhteisesti henkilöstön itsearvioinnin sekä esioppilailta että huoltajilta saadun palautteen perusteella. Tulevaisuudessa tulisi lissäkin kehittää ja ottaa käyttöön sähköisiä arviointi/tyytyväisyyskyselyjä, joissa huoltaja ja/tai esioppilas arvioi samaansa palvelua ja palaute voidaan käsitellä lähes reaaliajassa.

Esiopetuksessa käytettävä opetusmateriaali tulee huolehtia esioppilaan korkeudelle, jolloin välineet ja lelut ovat esioppilaiden käytettävissä.

ARVIOINTI OPETUKSEN JA OPPIMISEN TUKENA

Arviointi on tärkeä osa esiopetusta. Esiopetuskeskustelussa vanhemmalta voidaan kysyä, mitä mieltä he ovat olleet esiopetuksesta ja millaisia toiveita heillä on tulevaisuuden suhteen. Esiopetuksessa kehitetään esioppilaiden edellytyksiä itsearviointiin. Esioppilaita rohkaistaan kuvaamaan, mistä he esiopetuksessa pitävät, missä he ovat omasta mielestään onnistuneet ja mitä he haluaisivat oppia jatkossa.

On tärkeää, että tarpeelliset tiedot kunkin esioppilaan esiopetuksen aikaisesta työskentelystä sekä kasvun ja oppimisen etenemisestä ovat opettajan käytettävissä esioppilaan siirtyessä ensimmäiselle luokalle. Tämä varmistetaan esiopetuksen ja koulun henkilöstön sekä huoltajien ja esioppilaan yhteistyöllä. Lissä järjestetään keväisin tiedonsiirtopalaveri, jossa esioppilaan esiopettaja, varhaiserityisopettaja, koulun rehtori, tuleva opettaja ja koulun erityisopettaja ottavat vastaan tulevan koululaisen tiedot. Lissä on käytäntönä myös, että esiopettaja ja koulun henkilöstö pohtivat jo talvella kunkin esioppilaan tulevaa koulupaikkaa, jotta esioppilaalle varmistetaan koulupolun alussa tarvittava tuki.

Esiopetusvuoden aikana esioppilaille järjestetään kouluvalmiustehtävistö, jolla arvioidaan yhtenä osana esioppilaan kouluvalmiutta. Tehtävistön tulokset kootaan yhteen ja tuloksista kerrotaan vanhemmille.

Henkilökunnan kehityskeskustelut ja itsearviointi on esiopetuksen laadun ylläpitämisen ja kehittämisen ehto. Päivittäinen palaute esioppilailta, huoltajilta sekä tiimiltä on tärkeää esiopetustoiminnan positiivisen kehittämisen kannalta.

Esioppilaille annetaan lukuvuoden lopussa esiopetuksen osallistumistodistus.

B) Esikoulun osuus

5 luku , Esiopetuksen kasvun ja oppimisen tuki

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestämisen käytännöt mahdollisimman konkreettisesti opetuksen järjestäjän määrittämällä tavalla. Opetussuunnitelmassa voidaan käyttää perusteiden tekstiä soveltuvin osin. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan:

kasvun ja oppimisen tuen järjestäminen

Iin kunnan esiopetuksessa esiopetuksen kasvun ja oppimisen tuki järjestetään lapsen erityistarpeiden mukaisesti esioppilaan omaan esiopetusryhmään. Ryhmän oppimisympäristöä muokataan tukea tarvitsevan esioppilaan tarpeiden mukaan. Kommunikoinnin ja keskittymisen tueksi käytetään esim. akustiikkalevyjä, kuvia, viittomia, apuvälineitä ja pienryhmiä. Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa on 3-6 -vuotiaille suunnatut erityisryhmät: pienryhmä ja integroitu erityisryhmä, joissa esikoululaiselle voidaan antaa tehostetusti osa-aikaista esiopetusta ja heitä voidaan tukea yksilöllisesti erityistarpeidensa mukaan. Varhaiskasvatuksessa lakisääteisen esiopetuksen ajan (4-3h/pvä yhteensä 19h/viikko.) jälkeen esioppilas voi osallistua myös varhaiskasvatuksen osapäivähoitoon tai kokopäivähoitoon. Osapäivähoito on 5 h tai alle/päivä ja kokopäivähoito on yli 5h /päivä. Esiopetusryhmissä toimii tarvittaessa myös ryhmäavustaja tai koulunkäynninohjaaja esikoululaisten tukena.

Esiopetuksessa on tavoitteena ennaltaehkäisevä ja varhaisen puuttumisen toimintamalli. Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa esiopettaja on huolen herättyä yhteydessä huoltajiin, varhaiserityisopettajan ja oman alueensa alue-esimieheen. Koulun esiopetuksessa esiopettaja on yhteydessä huoltajien lisäksi esiopetukselle kohdennettuun erityisopettajaan tai rehtoriin/koulunjohtajaan. Huoltajat, alue-esimies ja varhaiserityisopettaja tai huoltajat, koulunjohtaja tai rehtori ja erityisopettaja miettivät yhdessä esiopettajan kanssa yhteistyömuotoja, menetelmiä ja tukimuotoja joilla esioppilaan kasvua ja oppimista voidaan tukea. Varhaiskasvatuksessa alue-esimiehet ja varhaiserityisopettaja ja koulun esiopetuksessa erityisopettaja ja rehtori/koulunjohtaja ovat vastuussa tuen järjestämisestä, seurannasta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Erityisopettaja ja varhaiserityisopettajat vastaavat käytännön konsultoinnista ja alue-esimiehet ja rehtorit/koulunjohtajat tukimuodoista ja päätöksistä.

Esikoulussa toimitaan yhteistyössä oppilashuollon palveluista vastaavien, huoltajien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa, järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa. Kasvussa ja oppimisessa tukea tarvitsevaa esioppilasta tuetaan yhteistyössä perheiden ja eri toimijoiden kanssa moniammatillisesti. Asiantuntijoina ja yhteistyökumppaneina voivat toimia mm psykologit, terapeutit, kuraattorit, terveydenhoitajat, sosiaalitoimi, OYS tai Tahkokangas. Huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä Wilman, palaverien, puhelinkeskustelujen avulla. Lisäksi yhteistyötä tehdään esioppilaan haku- ja tuontitilanteissa. Palavereihin kutsutaan mukaan vanhempien suostumuksella ne asiantuntijat, jotka lapsen asioissa ovat mukana.

Iin kunnassa on käytössä lapset puheeksi -menetelmä. Esioppilaan vahvuuksien sekä oppimis- ja kehitystarpeiden selvittämiseksi. Lapset puheeksi -menetelmän tavoitteena on ennaltaehkäistä perheiden ja lasten arkea uhkaavat tilanteet. Lapset puheeksi keskustelussa kartoitetaan lapsen arjessa olevia voimavaroja kotona ja koulussa. Keskustelu tukee lasten kehitystä etenkin, kun lapsen elämäntilanteeseen liittyy vaikeuksia. Lapset puheeksi menetelmässä on kaksi keskustelua. Lapset puheeksi keskustelu ja tarvittaessa neuvonpito pidetään kaikkien perheiden kanssa 8 kertaa. Ennen kouluikää ensisynnyttäjälle, 2, 3 ja 6 -vuotiaille ja koulussa toisella, neljännellä, seitsemännellä ja yhdeksännellä luokalla.

Lapset puheeksi keskustelu käydään esikoulussa huoltajan/huoltajien ja esiopettajan kanssa. Tällöin käydään perustason Lapset puheeksi keskustelu, jossa tunnustetaan lapsen elämässä olevia vahvuuksia (arjessa normaalisti sujuvia asioita) sekä mahdollisia haavoittuvuuksia (asioita, jotka ovat tai joista voi koitua ongelmia, jos niille ei tehdä mitään). Mikäli keskustelussa nousee esille useita tai suuria haavoittuvuuksia, joiden vuoksi halutaan jatkaa keskustelua, järjestetään neuvonpito.

Lapset puheeksi neuvonpitoon voidaan kutsua mukaan tarvittavia oppilashuollon työntekijöitä, tukipalveluiden työntekijöitä tai esimerkiksi perheen läheisiä aikuisia, joilla on mahdollisuus ja halu tukea kyseessä olevan lapsen arkea. Lapsen mukanaolo kussakin keskustelussa päätetään erikseen tilanteen ja lapsen kehitystason mukaan. Kaikissa keskusteluissa tehdään toimintasuunnitelma.

Esioppilaalla on tuen tarpeen ilmetessä mahdollisuus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Kolmiportaisen tuen päätökset ja kaavakkeet kirjataan Wilmaan, näin esioppilaan tehostetun ja/tai erityisen tuen alkupolku tulee näkyviin. Pedagogisen arvion ja selvityksen kirjaa esiopettaja tai varhaiskasvatuksessa varhaiserityisopettaja ja koululla erityisopettaja. Muut asiakirjat joko varhaiserityisopettaja/erityisopettaja tai alue-esimies/rehtori/koulunjohtaja. Päätökset kirjaa aina alue-esimies, koulunjohtaja tai rehtori/koulunjohtaja. Kaikilla kunnan esioppilailla ja työntekijöillä on omat Wilma-tunnukset.

Esioppilaan siirtyessä kouluun, nivelvaiheessa tiedot esioppilaasta siirretään esiopetuksesta kouluun. Esiopettajat täyttävät yhdessä huoltajien kanssa tiedonsiirtokaavakkeen Esiopetuksesta – kouluun . Tarvittaessa varhaiserityisopettaja tai koulun erityisopettaja osallistuvat palaveriin. Kaavakkeet toimitetaan koulun erityisopettajalle, rehtorille/koulunjohtajalle tai tulevalle luokanopettajalle. Tarvittaessa varhaiserityisopettaja tai erityisopettaja järjestää tiedonsiirtopalaverit esikoululaisen siirtyessä kouluun joko keväälle ennen koulun alkua tai heti alkusyksyyn. Mukaan kutsutaan huoltajien, mahdollisten terapeuttien lisäksi koululta riittävän monipuolinen edustus kuten tulevan koulun erityisopettaja, luokanopettaja ja rehtori/koulunjohtaja.

Sivunvaihto

Yleinen tuki

Yleinen tuki järjestetään esioppilaan omaan esiopetusryhmään. Pedagogisina menetelminä käytetään mm. pienryhmiä, ryhmävavustajan tai ohjaajan tukea, kuvia tai apuvälineitä. Esioppilaan yleisen tuen järjestämisestä vastaa varhaiskasvatuksessa varhaiserityisopettaja sekä alue-esimies ja koulun puolella esiopetuksesta vastaava erityisopettaja sekä rehtori/koulunjohtaja. Tuen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa esiopettaja, varhaiserityisopettaja, erityisopettaja ja ryhmän muut työntekijät. Mikäli esioppilaalla on muita tukitoimia esim. terapiaa, terapeutit otetaan mukaan tukitoimien suunnitteluun.

Yleinen tuki toteutetaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajien ja tarvittaessa varhaiserityisopettajan tai erityisopettajan moniammatillisten yhteistyökumppaneiden kanssa pidetään yhteinen esiopetuspalaveri. Palaverissa täytetään esiopetussuunnitelma – kaavake , johon kirjataan ylös kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja yhteistyökeinot. Esiopetussuunnitelma kaavakkeen liitteeksi laitetaan esikoulukaavake . Esikoulukaavakkeen huoltajat ja esikoululainen täyttävät kotona ennen esiopetussuunnitelmapalaveria. Kaavakkeeseen kirjataan mitä odotuksia ja toiveita huoltajalla ja esioppilaalla on tulevalta esiopetusvuodelta. Yhteistyötä huoltajien kanssa tehdään myös esioppilaan haku- ja tuontitilanteissa, puhelimitse, Wilmassa sekä sähköpostin kautta. Lapset puheeksi –keskustelu on myös osa yleistä tukea

Tehostettu tuki

Tehostettu tuki järjestetään esioppilaan omaan esiopetusryhmään. Esioppilas voi olla varhaiskasvatuksessa myös pienryhmässä tai integroidussa erityisryhmässä. Tällöin tehostettu tuki järjestetään erityisryhmässä. Pedagogisina menetelminä esiopetuksessa käytetään mm. pienryhmiä,

ryhmäavustajan tai ohjaajan tukea. Oppimisen tukena voidaan käyttää myös kuvia, viittomia tai muita apuvälineitä.

Esioppilaan tehostetun tuen onnistumisesta vastaa varhaiskasvatuksessa varhaiserityisopettaja sekä alue-esimies ja koulun puolella esiopetuksesta erityisopettaja sekä koulunjohtaja tai rehtori. Tuen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa esiopettaja, varhaiserityisopettaja tai erityisopettaja ja ryhmän muut työntekijät. Mikäli esioppilaalla on muita tukitoimia esim. terapiaa, terapeutit otetaan mukaan tukitoimien suunnitteluun.

Ennen tehostettuun tukeen siirtoa oppilaasta täytetään pedagoginen arvio. Sen täyttää varhaiskasvatuksen esiopetuksessa esiopettaja ja veo yhdessä, koulun esiopetuksessa esiopettaja ja erityisopettaja yhdessä. Pedagogiseen arvioon kirjatut kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja keinot käydään läpi huoltajien kanssa moniammatillisessa palaverissa. Pedagogisen arvion ja huoltajien kanssa pidetyn palaverin jälkeen, alue-esimies tai koulunjohtaja tai rehtori tarvittaessa siirtää esioppilaan tehostettuun tukeen oppilashuoltoryhmän palaverissa.

Kun esioppilas on siirretty tehostettuun tukeen, moniammatillisessa palaverissa yhdessä huoltajien kanssa kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja keinot määritellään ja kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilashuoltosuunnitelman seurannasta ja arviosta vastaavat varhaiskasvatuksessa esiopettaja ja varhaiserityisopettaja ja koulun esiopetuksessa erityisopettaja ja rehtori/koulunjohtaja. Huoltajien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä, järjestetään yhteisiä palaveriteita, jutellaan esioppilaan haku- ja tuonti- tilanteissa, ollaan yhteydessä puhelimen, sähköpostin ja Wilman välityksellä.

Päätös tehostettuun tukeen siirtämisestä voidaan tarvittaessa purkaa. Purkaminen tehdään aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Kun esioppilaan tehostetun tuen päätös puretaan varhaiskasvatuksen esiopettaja ja varhaiserityisopettaja tai koulun esiopettaja ja erityisopettaja täyttävät pedagogisen arvion. Pedagoginen arvio käsitellään oppilashuoltoryhmässä ja päätöksen tehostetun tuen lopettamisesta tekee päivähoidon alue-esimies, koulunjohtaja tai rehtori. Tehostetun tuen loputtua esioppilas siirtyy yleiseen tukeen.

Erityinen tuki

Erityinen tuki järjestetään esioppilaan omaan esiopetusryhmään. Esioppilas voi olla varhaiskasvatuksessa myös pienryhmässä tai integroidussa erityisryhmässä. Tällöin erityinen tuki järjestetään erityisryhmässä. Pedagogisina menetelminä esiopetuksessa käytetään mm. pienryhmiä, ryhmäavustajan tai ohjaajan tukea, kuvia, viittomia tai apuvälineitä.

Esioppilaan erityisen tuen järjestämisestä vastaa varhaiskasvatuksessa varhaiserityisopettaja sekä alue-esimies ja koulun puolella esiopetuksesta vastaava erityisopettaja sekä rehtori/koulunjohtaja. Tuen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa esiopettaja, varhaiserityisopettaja tai erityisopettaja ja ryhmän muut työntekijät. Mikäli esioppilaalla on muita tukitoimia esim. terapiaa, terapeutit otetaan mukaan tukitoimien suunnitteluun.

Ennen erityiseen tukeen siirtoa täytetään pedagoginen selvitys. Pedagogisen selvityksen täyttää varhaiskasvatuksen esiopetuksessa esiopettaja ja varhaiserityisopettaja yhdessä, koulun esiopetuksessa esiopettaja ja erityisopettaja yhdessä. Pedagogiseen selvitykseen pyydetään aina molempien huoltajien allekirjoitus. Pedagogiseen selvitykseen kirjatut kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja keinot käydään läpi huoltajien kanssa moniammatillisessa palaverissa. Pedagogisen selvityksen ja huoltajien kanssa pidetyn palaverin jälkeen oppilashuoltoryhmä kokouksessa tarvittaessa suosittelee esioppilaan siirtoa erityiseen tukeen. Alue-esimies, koulunjohtaja ja rehtori toimittavat erityisentuen paperit liitteineen opetus ja varhaiskasvatuspäällikölle, joka tekee virallisen päätöksen erityiseen tukeen siirtämisestä.

Kun päätös esioppilaan siirtämisestä erityiseen tukeen on tehty, kutsutaan koolle moniammatillinen palaveri. Palaverissa käydään yhdessä huoltajien kanssa läpi lapsen yksilöllistä kasvua tukevat kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja keinot. Nämä keinot määritellään ja ne kirjataan HOJKS:iin. HOJKS:n seurannasta ja arviosta vastaavat varhaiskasvatuksessa esiopettaja ja varhaiserityisopettaja ja koulun esiopetuksessa esiopettaja ja erityisopettaja. Arvioinnissa ja

seurannassa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa. HOJKS on päivitettävä vähintään kerran vuodessa.

Päätös erityiseen tukeen siirtämisestä voidaan tarvittaessa purkaa. Purkaminen tehdään aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Kun esioppilaan erityisen tuen päätös puretaan varhaiskasvatuksen esiopettaja ja varhaiserityisopettaja tai koulun esiopettaja ja erityisopettaja täyttävät pedagogisen selvityksen. Pedagoginen selvitys käsitellään oppilashuoltoryhmässä ja päätöksen erityisen tuen lopettamisesta tekee opetus- ja varhaiskasvatuspäällikkö. Erityisen tuen loputtua esioppilas siirtyy tehostettuun tukeen.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten kohdalla toimitaan aina yhteistyössä huoltajien erilaisten asiantuntijoiden kanssa. Yhteiset palaverit ovat aina moniammatillisia. Esiopetus järjestetään omassa esikouluryhmässä ja varhaiskasvatuksen puolella myös erityisryhmissä: pienryhmässä tai integroidussa erityisryhmässä. Opetuksen toteuttamisesta vastaa esiopettajan tukena varhaiserityisopettaja tai erityisopettaja

Esiopetuksessa käytetään yhtenäisiä kaavakkeita. Lomakkeet ovat ladattavissa sähköisessä muodossa huoltajien ja esiopettajien käyttöön. Kasvun ja oppimisentuen kaavakkeet, joita käytetään kaikilla kunnan esioppilailla ovat seuraavat:

Tiedonsiirtokaavakkeet

Tiedonsiirtokaavakkeeseen matkalla kouluun. Esiopettaja tai veo kirjaavat varhaiskasvatuksen havainnot tulevan esioppilaan kasvusta ja kehityksestä tiedoksi tulevalle opettajalle ja koululle.

Minä esikoululainen

kaavake joka täytetään kotona vanhemman kanssa esiopetuksen alettua. Siihen kirjataan vanhemman ja lapsen ajatuksia esiopetuksesta. Kaavake laitetaan esiopetussuunnitelman liitteeksi.

Esiopetussuunnitelma

Esiopetussuunnitelma täytetään yhteisessä palaverissa huoltajien kanssa. Palaveriin kutsutaan mukaan myös moniammatilliset yhteistyökumppanit.

Kotuttamissuunnitelma

Maahanmuuttajille Henkilökohtaisen opetussuunnitelman lisäksi tehdään kotouttamissuunnitelma.

valtakunnalliset kolmiportaisen tuen kaavakkeet sähköisen asioinnin sivulta ja Erityisen tuen päätös –kaavake

Tehostettuun tukeen siirtyvälle esioppilaalle täytetään esiopetussuunnitelman lisäksi pedagoginen arvio ja oppimissuunnitelma. Erityisen tuen esioppilaalle laaditaan esiopetussuunnitelman lisäksi pedagoginen selvitys, HOJKS sekä erityisen tuen päätös -kaavake. Erityisen tuen päätös –kaavake laitetaan aina mukaan opetus- ja kasvatuspäällikölle, kun hänelle lähetetään asiakirjoja oppilaan erityiseen tukeen siirtämisestä.

Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

Esiopetuksessa tuen käytännön järjestelyistä vastaa Iissä esiopettajien lisäksi veot ja alue-esimiehet varhaiskasvatuksen esiopetusryhmissä ja erityisopettajat ja rehtorit /koulunjohtajat koulun esiopetuksessa. Toteutuksesta suunnittelusta ja arvioinnista vastaa pääsääntöisesti esiopettaja ja veo tai erityisopettaja. Ei tahot toimivat tiiviissä yhteistyössä. Erityisesti yhteistyötä tehdään huoltajien kanssa. Heidän kanssa mietitään esioppilaan kasvua ja kehitystä yhteisissä palavereissa, keskustellaan esioppilaan haku- ja tuonti- tilanteissa, ja ollaan yhteydessä puhelimen, sähköpostin ja Wilman välityksellä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään tulkitsemis- ja avustajapalveluihin sekä muihin opetuspalveluihin ja erityisiin apuvälineisiin liittyvät hallinnolliset käytänteet ja päätöksenteko opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla

6 luku, Esiopetuksen oppilashuolto

Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta

Opetussuunnitelmassa kuvataan esiopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat. Siinä määritellään opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä yksikkökohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat

linjaukset. Oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaaviin linjauksiin on tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmien perusrakenne ja osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista, jolloin turvataan suunnitelmien riittävä yhdenmukaisuus kaikissa yksiköissä. Yhteisiä osuuksia täsmennetään ja täydennetään yksikkökohtaisesti.

Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma ¹. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman esiopetusyksikön yhteinen. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla esiopetuksen henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille.

Yksikkökohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään seuraavat asiat:

1.Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut ²

Oppilashuoltosuunnitelmassa esitetään arvio esiopetusyksikön oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien oppilashuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitkä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta tukee esiopetuksen käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön sekä oppilashuollon yhteistyöhön. Arviossa huomioidaan oppilashuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja oppilashuollon palveluiden asiantuntijoiden työpanos. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti lasten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa. Lisäksi huomioidaan esiopetusyhteisön ja -ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä esiopetuksessa. Arvion valmistelussa otetaan huomioon myös lapsilta ja huoltajilta sekä esiopetuksen ja oppilashuollon henkilöstöltä saatava tieto.

Oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio esiopetuksen käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista, joita ovat ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

Peruskoulun esioppilaat noudattavat koulun oppilashuoltosuunnitelmaa, joka on kirjattu koulun opetussuunnitelmaan. Varhaiskasvatuksessa esioppilaiden oppilashuollon järjestämisestä, seurannasta ja kehittämisestä huolehtivat esiopetusryhmän esiopettaja yhdessä oman alueensa alue-esimiehen ja veo:n kanssa. He toimivat yhteistyössä, vanhempien ja moniammatillisten asiantuntijoiden kanssa.

Oppilashuollonpalvelujen tarve suunnitellaan yksilöllisesti, niin että jokainen saa tarvitsemansa avun oppimiseensa ja kehitykseensä. Oppilashuollon toimenpiteitä varhaiskasvatuksen esiopetuksessa ovat yhteiset palaverit ja keskustelut vanhempien kanssa haku - ja tuontitilanteissa. Esiopettaja seuraa yhdessä alue-esimiesten ja veo:n kanssa yksittäisen esioppilaan etenemistä

yksilöllisissä tavoitteissa, joista on sovittu oppilashuollonpalavereissa. Perusopetuksen esioppilaat saavat tukea oman koulunsa oppilashuollosta. Ne on kirjattu peruskoulun opetussuunnitelmaan.

Ennen esioppilaan sijoituspäätöstä erityistä tukea tarvitsevien esioppilaiden asia käsitellään tarvittaessa moniammatillisessa työryhmässä. Perusopetuksen erityistä tukea tarvitsevien esiopetukseen sijoituksen esioppilaille tekee koulun johtaja tai rehtori. Päiväkodin erityistä tukea tarvitsevien esiopetukseen sijoituksen esioppilaille tekee alue-esimies. Yksityisissä päiväkodeissa erityistä tukea tarvitsevien esioppilaan sijoituksesta vastaa palveluntuottaja.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

Kaikki esioppilaat ovat yhdenvertaisia saamaan tarvitsemansa tuen oppimiseensa esikouluvuoden aikana. Esiopettaja ja ryhmän muu henkilökunta seuraa ja arvioi esioppilaan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia yhdessä vanhempien ja tarvittaessa moniammatillisten yhteistyökumppaneiden kanssa

Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa oppilashuollollisia toimenpiteitä ovat haku- ja tuontitilanteet ja sovitut keskustelut, erilliset oppilashuollon palaverit ja oppilashuoltotyöryhmän palaverit. Varhaiskasvatuksessa esioppilaat haetaan ja tuodaan esikouluun, he eivät kulje itsenäisesti. Vanhempien kanssa voidaankin päivittäin keskustella ja tuoda esille asioita, jotka herättävät huolta. Esioppilaan huoltajien kanssa pidetään esiopetussuunnitelmapalaveri ja tarvittaessa järjestetään oppilashuollollinen palaveri, jossa käsitellään esioppilaan oppimista kasvua ja kehitystä. Palaveriin kutsutaan mukaan huoltajat, esiopettaja, veo ja tarvittaessa moniammatilliset yhteistyökumppanit. Varhaiskasvatuksen oppilashuoltotyöryhmän palavereita pidetään, kun esioppilas siirretään tehostettuun tai erityiseen tukeen. Alue-esimies toimii koollekutsujana. Palavereita pidetään silloin, kun tehostettuun tai erityiseen tukeen siirtäminen on ajankohtaista. Palaveriin kutsutaan mukaan alue-esimiehen lisäksi veo, ryhmän esiopettaja, terveydenhoitaja, vanhemmat ja tarvittaessa muut moniammatilliset yhteistyökumppanit. Mikäli vanhemmat eivät halua osallistua, heiltä pyydetään kirjallinen lupa lapsensa asioiden käsittelyyn oppilashuoltotyöryhmässä. Oppilashuoltotyöryhmän palaverissa voidaan keskustella yhden tai useamman esioppilaan asioista. Varhaiskasvatuksessa eri päivähoitoalueet pitävät omat oppilashuoltotyöryhmänsä

oppilashuollon yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa sekä erityisesti esiopetuksen siirtymävaiheissa

Oppilashuollon yhteistyö ja siirtymävaiheen käytänteet esiopetuksesta kouluun ja varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on kirjattu Eskarikelloon, joka on osana esiopetuksen opetussuunnitelmaa. Esioppilaita koskevat tapaturmien toimintaohjeet, ensiavun järjestäminen ja hoitoon ohjaus on kirjattu koulujen ja päiväkotien turvallisuussuunnitelmaan. Kriisi-, uhka- ja vaaratilanteita harjoitellaan säännöllisesti pelastusharjoituksissa ja asiaa koskevat määräykset ja säännöt on kirjattu palo- ja pelastussuunnitelmaan.

Esioppilaita suojataan väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä peruskoulun puolella Kiva-koulun periaatteiden mukaan. Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa aikuiset ovat koko ajan läsnä ohjaten ja puuttuen kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltaisiin tilanteisiin. Tilanteista keskustellaan aina vanhempien kanssa. Tarvittaessa voidaan tilanteesta järjestää erillinen oppilashuoltopalaveri.

Varhaiskasvatuksessa vanhemmat huolehtivat esioppilaiden kuljettamisesta. Koulun puolella osa esioppilaita kulkee koulukuljetuksella. Kuljetuksen odotusajoista ja turvallisuudesta säädökset on kirjattu koulujen opetussuunnitelmaan.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

2a. Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä³

Lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. Siinä otetaan huomioon sekä lasten keskinäiset että lasten ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet esiopetuksessa. Suunnitelmassa kuvataan

Esioppilaita suojataan väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä peruskoulun puolella Kiva-koulun periaatteiden mukaan. Kiva- periaatteisiin on kirjattu toimintatavat, arviointi- ja seurantamenetelmät. Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa aikuiset ovat koko ajan läsnä ohjaten ja puuttuen kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteisiin. Tavoitteena on ennaltaehkäistä tilanteiden syntymistä. Tilanteista keskustellaan aina vanhempien kanssa. Tarvittaessa voidaan tilanteesta järjestää erillinen oppilashuoltopalaveri, johon kutsutaan tarvittaessa mukaan myös moniammatillisia yhteistyökumppaneita, kuten sosiaalitoimi, terapeutit, terveydenhoitaja. Esiopettaja yhdessä ryhmän muiden työntekijöiden ja alue-esimien kanssa vastaavat kiusaamis- ja häirintä tilanteen seuraamisesta ja arvioimisesta.

2b. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilashuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma⁴. Suunnitelmassa kuvataan

Uhka-, vaara- ja kriisitilanteiden ennaltaehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat on kirjattu jokaisen yksikön omaan pelastussuunnitelmaan. Ennaltaehkäisyssä on tärkeää yhteisten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen. Asioista tiedottamisesta vastaa alue-esimies. Pelastussuunnitelma arvioidaan ja päivitetään vuosittain. Päivittämisestä vastaa varhaiskasvatuksen esiopetuksessa alue-esimien. Poistumisharjoitukset tehdään yksiköissä säännöllisesti yksi tai kaksi kertaa vuodessa. Ennaltaehkäisyssä on tärkeänä yhteisten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen.

3 Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee Oppilashuollon palvelujen tarve suunnitellaan yksilöllisesti, niin että jokainen saa tarvitsemansa avun oppimiseensa ja kehitykseensä. Oppilashuollon toimenpiteitä varhaiskasvatuksen esiopetuksessa ovat yhteiset palaverit ja keskustelut vanhempien kanssa haku - ja tuontitilanteissa. Perusopetuksen esioppilaat saavat tukea oman koulunsa oppilashuollosta. Ne on kirjattu peruskoulun opetussuunnitelmaan. Yksilölliseen oppilashuoltoon kuuluu myös kolmiportaisen tuen eri vaiheet.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

Kun esioppilaalle pidetään oppilashuollollinen palaveri tai siirretään tehostettuun tai erityiseen tukeen. Taustalla on aina huoltajien ja esiopettajan lisäksi moniammatillinen työryhmä, joka tekee tiivistä yhteistyötä. Työryhmään voi kuulua mm. perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoidon lapsen sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa Oppilashuoltokertomukset kirjataan varhaiskasvatuksen puolella palaverimuistioihin ja kolmiportaisen tuen kaavakkeisiin. Muistioita säilytetään päiväkodilla lukollisessa kaapissa. Koulun esiopetuksessa täytetään kolmiportaisen tuen kaavakkeiden lisäksi oppilashuoltokertomuksia. Oppilashuoltokertomukset säilytetään kansliassa lukollisessa kaapissa.

Mikäli esikoululainen tarvitsee erityisruokavaliota, siitä toimitetaan keittiöhenkilökunnalle kirjallinen todistus. Lääkitsemistä tai muuta tukea sairauden hoitamiseen tarvitsevalle esikoululaiselle tehdään lääkehuoltosuunnitelma. Lääkehuoltosuunnitelmaan kirjataan, miten esioppilasta hoidetaan, kuka hoidosta vastaa, miten toimitaan ja keneen ollaan yhteydessä

akuuteissa tilanteissa. Tällaisia sairauksia voivat olla esim. epilepsia ja diabetes. Esiopettaja ei ole vastuussa lääkityksestä, vaan ryhmässä toimiva avustaja /koulunkäynnin ohjaaja koulutetaan huolehtimaan lääkityksen onnistumisesta. Koulutuksen järjestävät joko vanhemmat tai sairaalan tai terveydenhoidon työntekijä.

Mikäli esioppilas kohtaa elämässään perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmia, esiopettaja on velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen kunnan sosiaalitoimeen. Lain määrittelee kasvattajille lastensuojeluilmoituksenrinnalle rinnalle ”matalan kynnyksen yhteydenoton” mahdollisuuden. Siinä lapsen ympärillä olevat aikuiset koulussa voivat tiimissä arvioida lapsen tilannetta ja olla yhteydessä sosiaalitoimeen. Yhteydenotto on saman lain mukainen, kuin virallinen lastensuojeluilmoitus. Tavoitteena on, että kevyemmällä keinoilla pystyttäisiin auttamaan perheitä ja lapsia, ennen kuin asiat etenevät haastaviksi.

4 Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajien kanssa ⁵

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan esiopetuksen oppilashuollon toimintatavat lasten ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiseksi. Suunnitelmassa kuvataan

Oppilashuollon asioissa toimitaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. He ovat mukana suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Menetelmistä tiedotetaan vanhemmille yhteisissä palaverissa, sähköisen järjestelmän kautta, puhelimitse ja vanhempainilloissa

5 Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelman toteutumista.

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi⁶. Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva taho esiopetuksessa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen esiopetuksen oppilashuollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen lapsille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta⁷.

Päiväkotien ja koulujen on arvioitava esiopetuksen oppilashuollon toteutumista yhteistyössä kunnan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Alue-esimiehet, Rehtorit tai koulunjohtajat vastaavat sen toteutumisesta. Esikoulukohtaisesti on mietittävä: 1. seurannan aikataulu, 2. seurattavat asiat 3) seurannassa käytettävät menetelmät ja 4) seurantatietojen hyödyntäminen.

LUKU 7

Esiopetuksen paikallinen opetussuunnitelma voi olla järjestäjäkohtainen tai yksikkökohtainen tai näiden yhdistelmä opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma voi olla omaleimainen opetuksen järjestämisluvan ja valtioneuvoston asetuksen asettamissa puitteissa. Esiopetuksen opetussuunnitelmassa tulee kuvata opetuksen perustana olevat

- yleiset ja erityiseen maailmankatsomukseen perustuvat arvot

- erityiseen maailmankatsomukseen ja kasvatustavalliseen järjestelmään perustuva toiminta-ajatus, tavoitteet ja toimintakulttuuri
- kasvatustavalliset lähtökohdat, pedagogiset ratkaisut ja niiden näkyminen esiopetuksen toiminnassa.

Eriyisen maailmankatsomuksen mukainen esiopetus voi perustua esimerkiksi uskonnolliseen tai kulttuuriseen katsomukseen.

Kasvatustavalliseen järjestelmään perustuva opetus voi olla johonkin tiettyyn pedagogiikkaan nojaavaa (esim. Montessori-pedagogiikka yms.) ja ilmetä pedagogisina ratkaisuina, jotka konkretisoivat oppimiskäsitystä opetusjärjestelyjen ja opetusmenetelmien sekä työtapojen ja oppimisympäristöjen avulla. Toiminta, kasvatustava ja opetus eivät voi kuitenkaan olla ristiriidassa esiopetukselle asetettujen yleisten kasvatustavoitteiden ja opetukselle asetettujen tavoitteiden kanssa.

Esiopetuksen yleisiä tavoitteita täydentävän katsomuksellisen osion tulee käydä selkeästi ilmi esiopetuksen järjestäjän opetussuunnitelmasta. Opetuksen järjestäjän on selvitettävä esioppilaan huoltajalle esiopetuksen toiminnan, kasvatustavan ja opetuksen maailmankatsomukselliset lähtökohdat ja painotukset. Omaleimaisuus voi näkyä esiopetuksen arvoperustaa ja toimintakulttuuria täydentävinä osuuksina, työskentelytavoissa sekä oppimiskokonaisuuksien sisältöjen painotuksina.

Esiopetuksen järjestäjän esiopetuksen opetussuunnitelman tulee ohjata esiopettajan suunnittelua ja toimia hänen työvälineenä. Esiopetuksen opetussuunnitelmasta tulee käydä selkeästi ilmi erityiseen kasvatustavalliseen tehtävään perustuva opetus ja yleisiä tavoitteita täydentävä osio. Esiopetukseen sisällytetty maailmankatsomuksellinen osio ei saa olla tavoitteiltaan ja sisällöiltään ristiriidassa valtioneuvoston asetuksessa ja opetussuunnitelmanperusteissa määriteltyjen esiopetuksen yleisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden kanssa.

Eriyiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatustavalliseen järjestelmään perustuvassa esiopetuksessa noudatetaan näitä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Esiopetuksen opetussuunnitelma tulee laatia yhteistyössä lin kunnan opetus- ja varhaiskasvatustavan toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa mikäli esiopetusta järjestävä yksikkö ei noudata lin kunnan omaa esiopetussuunnitelmaa toteuttaessaan esiopetusta.